

نقد قرآن بر حدود شناسایی و واقع‌نمایی منابع معرفت‌شناسی اگزیستانسیالیسم

قربانعلی یعقوب زاده ملکسری^۱، علیرضا فقیهی^۲، هاشم رضایی^۳

^۱ دانشجوی دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک

^۲ دکتری رشته تعلیم و تربیت. دانشگاه آزاد واحد اراک

^۳ دکتری رشته تعلیم و تربیت. دانشگاه آزاد واحد اراک

چکیده

یکی از مباحث مهم معرفت‌شناسی معاصر منابع معرفتی می‌باشد. شناخت سرچشمه‌های واقعی شناسایی و پی بردن به میزان قدرت و توانایی و قلمرو و حدود منابع شناختی از مهم‌ترین مباحث معرفت‌شناسی می‌باشد. معمولاً منابع معرفتی را در حوزه حس، عقل و شهود می‌دانند. یکی از فلسفه‌های پر نام و آوازه دنیای معاصر اگزیستانسیالیسم می‌باشد که از میان منابع معرفتی، به عقل و مخصوصاً شهود اهمیت بیشتری می‌دهد. هرچند معرفت حسی را نیز از یاد نمی‌برد. قرآن ضمن پذیرش منابع معرفتی سه‌گانه چه در توصیف و چه در حدود و میزان واقع‌نمایی آن‌ها انتقاداتی اساسی و جدی به فلسفه اگزیستانسیالیسم دارد. قرآن به معرفت حسی بیش از اگزیستانسیالیسم ارزش قائل بوده و آن را به‌عنوان اولین و ساده ابزار معرفتی پذیرفته ولی نتیجه‌گیری و تشکیل معرفتی آن را به کمک عقل میسر می‌داند و توجه به قدرت و حدود شناسایی و واقع‌نمایی عقل در قرآن به مراتب بیش از اگزیستانسیالیسم می‌باشد و قرآن شاید از میان منابع معرفتی برای عقل جایگاه ویژه‌ای قائل است. معرفت شهودی که در اگزیستانسیالیسم از جایگاه رفیع برخوردار است مورد تأیید قرآن نیز می‌باشد، با این تفاوت که قرآن با وسعتی بیشتر به شهود می‌نگرد و دستیابی به شهود واقعی و برتر را طریق سیر و سلوک عرفانی میسر می‌داند که این نگرش در اگزیستانسیالیسم چندان جایگاهی ندارد.

واژه‌های کلیدی: نقد، منابع معرفت‌شناختی، قرآن، اگزیستانسیالیسم، حس، عقل، شهود، حدود و واقع‌نمایی معرفت

مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی

دوره ۵، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۸، صفحات ۳۷-۴۹